

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 11.

Káhán Ezechiel.

A hivatalos lap tegnapi száma mintegy öt hasábon foglalkozik e névvel, elmondva róla az »Arverés« cím alatt, hogy Káhán Ezechiel és neje végrehajtás szenvedők. Végrehajtják pedig a mármaros-szigeti takarékpénztár, a m.-szigeti kereskedelmi- és hitelbank és bizonyos Simsovics Ábrahámné 4638 frt tőkekövetelés miatt.

Káhán Ezechiel azonban nem valami gyártulajdonos, akit a rossz üzem megromlott, nem vállalkozó, aki a gründolásokban csúfosan belebukott, nem is nagybirtokos, akit a silány gazdasági év tönkretett. Káhán Ezechiel csak Barczánfalván lakik, ő és neje Vieder Etye s aztán az Apán Petru I. Gavrilla k. a. megmondhatója annak, hogy miképen került az a sok-sok csip-csup ingatlan Káhán Ezechiel és neje Vieder Etye kezére.

Talán alkalmatlan is már Káhán Ezechiel és neje Vieder Etyének a 474-féle helyrajzi szám alatt foglalt ingatlan, mely csupán csak Barczánfalva határában van. Művelésre nagy tagozatánál fogva nem alkalmas s milyen szép nemesi birtokok kínálóznak megvételre igen előnyös fizetési feltételek mellett. Hát bizony gondolt egyet Káhán Ezechiel és neje

Vieder Etye és a 474 ingatlan megmozdul 1898. évi szeptember hó 2-ik napján és akkor vehet ingatlant akinek pénze van, kinek milyen tetszik.

Ime egy pár előnyös vétel: a barczánfalvi 90. sz. tjkvben foglalt 95. h. r. sz. kertből Káhán Ezechiel és neje illető fele rész, kikiáltási ár 2 frt, — vagy 137. h. r. sz. kertből ugyan őt illető fele része 1 frt 50 kr. Ilyen ingatlanok mintegy felét teszik az elárverezendőeknek. Legmagasabb tételű egy beltelkes ház, melynek kikiáltási ára 2413 frt 47 kr.

Apán Petru I. Gavrilla-ék pedig maradnak ezután is a földnépének.

Hihetőleg jelenleg is tart egy tanácskozmány, mely a szegény, koldusbotra jutott földnépén — ott az észak-keleti Kárpátok aljában — segíteni akar, de nem lel eszközöket, melyekkel ezt tehetné, vagy talán a sebet, melyet kezel, nem meri elég mélyen kivágni. A nép pedig e tanácskozmányok alatt pusztul folyton, elveszti darabka földjeit, melyek eddig megélhetését úgy ahogy biztosították.

Valóban a tanácskozmányoknak nem lehet fontosabb feladata, mint azon eszközök kiderítése, kinyomozása, melyek által a tudatlan földműves nép hálóba kerítettik s melyekből kiszabadulva nem marad más számára, mint a kivándorlás túl a tengeren, vagy pedig a kétségbeejtő nyomor.

Micskei.

Sovány program.

Mikor mindenki azt várja a kormánytól, hogy e »válságos napok«-ban programot adjon, hogy mit szándékozik tenni a jelen körülmények között? s a kormány sajtója előre kürtöli, hogy a »Nemzet« holnapi számában Gajári nyilatkozni fog a helyzetről, — érthető kíváncsisággal keresi a publikum a helyzet kulcsát, a teendő programját. E helyett azonban csak azt az eléggé elkoptatott, de a jelen viszonyok között gyanus kijelentést kaptuk, hogy a vámsorompó nem tartozik az állami önállóság fogalmához és hogy az önálló berendezkedés munkája nehéz feladat lesz.

Talán Láng beszámolója és Bánffy-nak mai kihallgatása Ischlben többet fog mondani.

Kolumbus csontjai.

Trója ég, falai repedeznek, a város belseje egy tűz zsarátnok s az egyetlen szabad utat a kárlehetlen ellenség állja els ugyanekkor Aeneas nem haboz egy pillanatig sem, hanem az öreg tehetetlen Auchisest és a láreseket magával viszi az égő városból, mert nem akarja, hogy megsemmisüljenek vagy még ennél borzasztóbb dolog történjék: az ellenség meggyalázza azokat. Nem! Ezt a büszke latin nem hagyja.

Spanyolországban a hírlapok hazafias akciót indítottak az iránt, hogy Kolumbusnak a havannai székesegyházban nyugvó csontjait haza szállítsák, mivel a sziget a békefeltételek szerint megszűnik Spanyolország birtoka lenni.

A valenciai Las Provincias újság indította meg a mozgalmat és most az egész spanyol sajtó azt hangoztatja: nem szabad megengedni, hogy Kolumbus csontjait az amerikaiak hatalmukba kerítsék. S most a sajtó egyhangulag

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Bolyongás.

Irta: Prigl Olga.

Ugy emlékszem rá, mintha tegnap lett volna, hej pedig sok minden megváltozott azóta. A fák is öregedtek, revesebb lett a törzsük, nagy odva támadt a diófának, egy kis menyétsalád költözött belé, hogy előbb kibélelte jó puhára. Ha volna ezen a vidéken mókus, ugy bizonyosan az előbb bekvártélyozta volna magát, nem törődve a rokonokkal, sógorsággal, mivel menyét uraimékkal vannak. Az élelmesé az elsőbbség s az elfoglalt odu aztán örök és jogos tulajdon. A diófák körül szilvafák vannak szép sorjába ültetve, azok csak minden esztendőben fizetnek bőségesen. A hamvaslila gyümölcseik alatt majd leszakad az ág, pedig olyan nyomoruságos a galya, a levele. Hernyó is rágta az idén, mert hogy borzasztó hernyójárás volt s ugy hajtott ki másodszer. Távoloról két szép körtefa zöldelik. Csupa lomb. A fényes, hegyes levele majd olyan mint a babér. Igen előkelő, mindössze két körte van rajta, de az nagy és olyan szép, mintha viaszkból lenne és piktor festette volna az egyik felét pirosra mint a kármín és szép sárgára a másik oldalát. A néném a fiának tartogatja, a ki ugyan bővében van mindennek, maga szakajthatja a fáról a narancsot, a fűgét, a datolyát Bolognában, a hol az egyetemet járja, — de hát ez itthon termett, az öreg

szőlőjünkben s a fiu azon növekedett, a gyomra ahhoz van szokva és az neki a legkedvesebb. Meg a szép csupa-piros cigányalma, a mi késő ősszel érik meg, mikor már szinte a dér megcsipi. Olyan fényes, ragyogó a héja, mintha az Istenke megtörülgetné reggelenként. A meggy, a cseresznye lustálkodva hajtogatja a karsu ágait, mióta megszedték, — nincs semmi dolga. Legföllebb a kapás, a ki odakint lakik a szőlőben, czibálja meg olykor, mikor ezetes uborkát tesz be az anyjok a nagyasszony részére. Mert veteményes kert van a tulsó oldalon s termett uborka bőven.

Köszöntöm az öreget. A kalapja alól néz fel reám, őszbe borult kócos szemöldökeit összehuzva, csak mikor megismert mondja ki illő barátság és tisztességtudással az adjon Istent.

— Hogy vagyunk Sanyi bácsi?
 — Hát csak vagyunk kérem alásan, — feleli, kivéve szájából a kurtaszaru kis cserépipát, aztán a fejét csóválva hozzáteszi:
 — De nem ugy mint régen!

— No . . .
 — Ugy van kisasszonyom, más világ jár reánk, nincs a magyar embernek kedve.

Mosolyogva jegyeztem meg:
 — Tán a muszkától félnék?
 — Bár gyünne kérem alásan és meg-régulázná a kormányt, a ki annyi adót fizetett a szegény emberrel.

— Hát maga Sanyi bácsi mennyit fizet?
 — En kérem alásan semmit, mert nincsen semmim. Hanem a Matyi sógor kérem,

meg a Tari Gábor keresztkomám, meg a nagy-asszonyom, — hej sokat panaszkodnak.

Elsétáltunk a magasan karózott szőlőtelep felé. Mind ujonan ültetett, oltott amerikai vesző. Karsu, barnásszinű a zsenge venyigéje, a levelei meg szép sötétzöldek, erősen cikkekczakozva.

Az öreg szélről leszakította egynek a hegyét s a csizmájához verte, a mig mondta:

— Ebben se hiszek, — gyom ez kérem. A nagyasszony kedvéért kapálgatom, de bizony csak sokkal jobb volt amaz, a kit a filoxéra elvitt. Magam is elragcsájtam annak a kövér, gyengesavanyu hegyét, a gyermekek meg épen mindig azt vacsorálták kenyérral. Ez, — akár az ezet.

És eldobta. Nem akartam vele vitatkozni, a magyar ember ugy sem enged a kétszerkettőből, ha a maga megrögzött szokásairól van szó. A gyermekeket kérdeztem:

— Hát azok hogy vannak, — meg vannak-e valamennyien.

— Meg kérem, hálá legyen az Istennek. És megemelte a lehajtott szélű zsiros kalapját. — Az a legkisebb ni!

A kapásné hozta a karján. Vézna csunya kis gyerek volt, — leány. Olyan kék festőruha volt rajta, mint az anyján, de sokkal fodrosabban megvarva. A kis batisztkendő se hiányzott róla, a dereka alatt átalakítva. Bizony jó melege lehetett szegénykének.

Az asszony is velünk jött, de nem igen beszélt. Az emberének hagyta a szót, mert az ugy illik.

követeli a megszentelt csontok hazaszállítását. A *Globo* azt írja: »Abban a pillanatban, melyben Spanyolország Kubáról lemondani kénytelen, takarjuk be a gyászoló haza lobogójával Kolumbus porát s hozzuk vissza az országba.«

Egy középkori magyar műemlék pusztulása.

Drága hazánk dicső multját az írott történet mellett a megmaradt régi műemlékek hirdetik. Egy ily régi műemlék nézésekor az igazi honfi szíve hevesebben kezd dobogni, eszébe jutván nemzetének régi dicsősége.

Félve fogunk tehát édes mindnyájan, kik nemzetünknek régi multjával igazán törődünk, egy-egy régi épület, avagy templom lebontásához, nehogy a lebontással nem törődve, a régi épületben netalán elrejtett régi műemlékek barbár módon a megsemmisülésnek legyenek átadva.

Egy ily régi templom lebontásához látott hozzá *Ottomány* községe is. A csak pár hete a község felett elvonuló nehéz vihar alkalmával a villám a toronyba csapott le, lerontván a torony fa-építményét egészen. Az egyházi előjáróság ily pusztulás után hozzá fogott temploma kijavításához.

Megjegyzendő, hogy ezen templom is egyike volt ama régi katolikus templomoknak megyénkben, melyek a vallás-változtatás idejében erőszakosan ellettek foglalva és elvéve a kath. hívőktől. Már a templom is hirdette annak katolikus voltát, a mennyiben sanctuarium, valamint az ehhez épített sekrestye mai napig fennmaradt.

Hiteles szemtanútól értesültem, hogy a renoválás alkalmával lekapartatván a munkások által a templom belseje, a vakolat alatt az egész templom belseje *régi szent képekkel — al fresco — van tele festve.*

Az egyik oldalon egészen láthatóvá lett az Ur Jézus és a boldogságos *Szűz Anya* életnagyságu képe, közepén egy nagy kereszttel. Folytatólagosan nem messze *Keresztelő Szt. János* volt felismerhető egész nagyságában. Szemben ismét látható egy *egész képsorozat* melyet a szemtanu profán jellegű képeknek mond, a mennyiben a ruházat elűtő a szenteken festetni szokott ruháktól.

A templom alja fellett ásatva és *nagy-mennyiségű ember-csontokra és koponyákra* akadtak, bizonyosan a templom alatt van egy régi kriptá, a hová vagy a templom régi lelkészei, vagy a kegyurak lettek eltemetve. Bizonyítja ezen állítást azon körülmény is, hogy köből épített bolthajtásra akadtak ásás közben.

A templom körül lévő fák kiásása alkalmával ismét *csontvázakra* akadtak és jellemző, hogy az egyik csontváz mellett egy *egész lónak csontváza* is ki lett ásva.

Ennyit hallottam a szavahihető szemtanútól. És mindezen dolgok iránt a szemtanun kívül az egész községben *senki semmi érdeklődést sem tanusít*, engedvén a megsemmisülésnek átadni sok fontos régi műemléket, melyek *Bunyitay* munkája szerint a XIII-ik századból származtak.

A csontok össze-vissza hányva a kegyelet legkisebb nyilvánulása nélkül, a *képek pedig a levakarás* veszélyének, a napszamosok és építők kénye-kedvére bizva.

Megszokott dolog már hazánkban, hogy protestáns hazánkfiak mindent, ami csak régi katolikus voltokra emlékezteti őket, lett legyen az drága műemlék, vandal módra elpusztítanak; de hol van ilyenkor a községi jegyző — bíró és előjáróság, kiknek kötelessége az ily felmerülő régiségekről az alispánnak a közigazgatás útján sürgős jelentést tenni? Avagy a mikor szent műemlékekről van szó a törvény sem kötelez?

Ennyit egyelőre. Magam személyesen akarván a dolgot megnézni, néhány nap mulva részletesebben többet fogok írni. X.

Tudósítónk egy teljesen hitelt érdemlő szemtanu elbeszélése alapján írta e sorokat. Nincs okunk kételkedni azok valóságában. Egy Árpád-kori magyar műemlék megmentéséről van szó s ezért felhívjuk *Biharmegye alispánjának*, továbbá a *Műemlékek országos bizottságának* és végre a *Biharmegyei és Nagyváradi történelmi és régészeti egyletnek* figyelmét a dologra, melyet ennyiben hagyni nem lehet. Szerk.

Városi közgyűlés.

A tegnapi városi közgyűlésen nagyon meglátzott — a kánikula.

Alig verődött össze 35—40 városatyá, akik épen itt hűsölnek a körözsparti Párisban; a bizottság tagjainak jórésze a fürdőkben, vagy a fenyesek között gondolkozott azon, hogy miként gyűrűk le az itthon maradtak a 25. tárgyat, amivel a nagyon is megfogyott tanács szórakoztatta a jelenvoltakat.

A felszínre került tárgyak között a legfontosabb volt a kisededovodák ügye.

Már mutatkozott a közgyűlésben az az aggodalom, a melyet *Ragány* János memorandum keltett, nagyon is sötét színben mutatván be a jövő Nagyváradi pénzügyi képét.

A többi dolgokat röviden intézték el s fél hat órakor már a Széchenyi-téren folytatták a városatyák a tárgyalást.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Elnök: *Beöthy* László főispán.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Gyöngyösy Lajos, Hlatky Endre, Mezey Mihály, Serdült Bálint, Stark Gyula, Andriška Károly, Beezkay Lajos, Bertsey György, Déry János, Hoványi Géza, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, Papp István, dr. Sarkadi Lajos, Stern Hermann, Weisz Károly, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Serényi Gusztáv, Balogh Döme, Czeglédy Sándor, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Mandel Adolf, Némethy Károly, Rendes Vilmos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Sztarill Ferencz, dr. Bulyovszky József, Komlóssy József, Szűts Dezső, Sztarill János, Bordé Ferencz, Dus László, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Szűts István.

A felolvasott polgármesteri jelentésnek a közigazgatásra vonatkozó adatait már közöltük. Felemlíti még a jelentés, hogy a polgármester a szabályrendeletben megállapított vámenelőri állásra *Makkay* Sándort nevezte ki.

Bejelentí továbbá, hogy a Pecze és Aduna patak szabályozásának tervei a bizottság által felülbíráltattak s a szabályozás elrendelése céljából áttették az alispánhoz, kérve, hogy a szabályozást mielőbb rendelje el.

Kovács Ákos a városi szegények közt leendő kiosztásra száz frtot adományozott.

A polgármester jelentését tudomásul vették s Kovács Ákosnak az adományért köszönetet szavaztak.

Sanyi bácsi mondta is százegyig. Ki nem fogyott volna a gyerekeiből. Hogy a nagyja fiu az már mind feleséges, hogy a lányokat is elvette hozzájuk illő derék ember. Nincs köztük semmi baj, jó egyetértésben élnek és van gyermekük bőven.

— Meg se tudom számlálni az unokáimat, — mondta büszkén, — mert hogy kérem csak a nagyját ismerem. A kik az én két kis fiammal az iskolába járnak. Itt kujtorognak olykor a kertbe, vagy gomboznak a ház falán. A multkor meg a tanító ur dicsérte meg őket, hogy nagyon jó eszük volna . . .

Csinosan öltözött fiatal nő sietett el mellettünk vagy husz lépésnyire a szőlők között taposott gyalog uton.

Az öreg fontoskodva bökött feléje a hüvelyk ujjával:

— A Lidia leányom, — talán tetszik is ismerni? Derék, köpczös leány volt, sokat tetszettek együtt játszani aprós korukban. A Lidi kérem, — bent volt most a városon, a kivarrást vitte be Ádinak, a zsidónak. Sok szép pénzt kap érte, nagyon dicsérik a munkáját. Ki van ő tanítva szörnyen, hogy a jó Isten áldja meg azokat az urakat. Magunkon is segített öregségünkre. Mert bizony nekem is fogyott már az erőm, nem tudok menni nap-számba.

Az asszony is bölintott erre s a kendőjét igazgatta a fején.

Az ura meg folytatta:

— Mária-Nostrába volt kérem rab. Egy kis hamis dolog történt meg véle, mert hogy borzasztó erős természetű, meg hirtelen. A

Kása Zsuzsi kérem, — itt lakott a szomszéd szőlőben, Isten nyugasztalja, tán tetszett ismerni, mindig nagy ellenségeskedésbe vol vele. A legényét féltette tőle, vagy mi, hogy a Lidia elszerteti, szóval mindig gonoszkodott, pletykált. uton, utfélen a Lidiára, szinte még sárgább lett a képe, pedig különben is igen gyatra volt szegény. Mennek egyszer harangszóra a templomba, a legények, mint a hogy szokták kérem, sort állottak, a leányokra várva. Jön előbb a Zsuzsi. Megáll köztük hirtelen. Az én Lidiam meg épen akkor ért oda szintén. Kása Zsuzsi nagyot kaczagott és a legénysereg füle hallatára valami igen rosszat mondott Lidire.

A leányt elfutotta a szégyen pirossága, aztán meg úgy mondják fehér lett, mint a fal. Az öklét emelte fel nagy fölindultságában, s valahogy a halantékán találta érinteni Kása Zsuzsit. A nyápicz leány fölbukott, nagy beteg lett, oszt a Lidiánkra fogták, hogy az volna az oka. Egy esztendeig mást se csináltunk, mint örökké a törvényt jártuk. Nem a magunk jószántából, hanem mert muszáj volt. A Zsuzsi elhalt időközben, — mondom kérem, hogy nem is volt életre való, — no azt az urak addigra kisütötték a mi Lidiánkra hat évi fegyházat. Megszédültünk belé, — a leány az Istent emlegette, hogy ugyan mért vette el akkor az eszét, de már késő volt minden. Belé kellett nyugodni. De mondom, csak jó az Isten. A hat esztendő alatt olyanná lett a mi leányunk, mint, ha csak nevelőbe lett volna. Most egy kéréje is van, asztalosmester, — a maga műhelyében dolgozik.

Az asszony a fejével vágott rá s a száraz

paszulyhéjat rakta odébb, amiért bement, mig az ura a sorukat beszélte. A keze fűgén járt, ahogy kiválogatta a szép fehér szemeket. A kis leány a zörgős héjával játszott. Körül, körül a fák hosszú árnyékot vetettek, a nap a nyugati ég szélén mind alább alább bukott, vékony vörös csik maradt belőle csupán, utóbb az is eltűnt. Csak a báránylelegek maradtak meg tőle lilapirosnak. Elkészöntem az emberektől s akkor jutott eszembe, hogy a sütemény, a mit a néném pakolt, hogy bolyongásaim közt meg ne éhezsem, — még mindig nálam van, azon módon.

Odaadtam Sanyi bácsinak, de alig tudtam rávenni, hogy elfogadja.

— Hiszen most ettünk nemrég, a gyermekek se éhesek . . . No lám, kisasszonyomat meg nem kínáltuk, pedig jó finom csörögét süttött az anyuk máma . . . Hogy megkóstoljuk? — hát no nem bánom . . . Vagy legjobb lesz, elteesszük a gyerekeknek a karácsonyfára, — a biz a! . . .

A keskeny, taposott utakon utánam kulogva elkísért egész a kapuig, csak onnan mondta a nyugodalmas jó éjszakát.

Kellemes, hűvös szél czirógatta arcomat, az árokból vörös liczeum bogó mosolygott reám, a hogy össze volt szövődve a folyókkal, vadborsó virággal. A kapu is a régi, egy gondolattal mohósabb talán, de nekem mégis úgy rémlik, mintha homályosabb, szürkébb lenne minden.

Ugy lehet azért, mert most gyalog jöttem ki, nem mint azelőtt, — üde gyerekfantáziám felpántlikázott, himes szekeren.

A járványkórház építése.

A havi jelentéssel kapcsolatosan *Bertsey* György a járványkórház építése ügyében intézett kérdést a polgármesterhez. Felemlítette, hogy a járványkórház építése tárgyában tartott bizottsági ülés kimondta, hogy a közel 60 ezer forintba kerülő járványkórház egyszerre és egészben kiépítendő. A gazdasági tanácsos azt állította, hogy a közgyűlés teljes felhatalmazást adott a tanácsnak az építésre s csak utólagosan tesz jelentést. Ezt nem tudja. Különben szükséges-e most Nagyváradnak óriási költségbe kerülő, 80 ágyval berendezett járványkórház; hisz akkor Budapestnek 5000 ágyval kellene járványkórházat berendezni. Ezekre nézve kér felvilágosítást a polgármestertől.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester válaszul az interpellációra, kijelenti, hogy a júniusi közgyűlés felhatalmazta a tanácsot, miszerint az ügy sürgősségénél fogva az építkezést eszközöltesse s utólag tegyen jelentést. Különben még módjában lesz a törvényhatóságnak hozzászólni az üggyhez.

Bertsey György azt látja, hogy a polgármester nincs kellőleg informálva a bizottsági ülés határozatáról és lefolyásáról. A gazdasági tanácsos kijelentette a bizottság előtt, hogy az építés nem jön már csak utólagos bejelentésként a közgyűlés elé.

Komlóssy József gazdasági tanácsos helyreigazítja félreértett szavait. Az árlejtés be lesz terjesztve a közgyűlés elé.

A polgármester választát tudomásul vették.

Az óvodák ügye.

Az óvodák ügyében két miniszteri leirat is került tárgyalásra.

A belügyminiszter értesíti a várost, hogy az óvodák ügyében hozott azon határozatot, miszerint az óvodát fenntartó óvónőknek 750 forint évi segélyt ad a város — jóváhagyja, azonban tekintettel az óvodák ügyének küszöbön álló rendezésére, csak az 1898. évre engedélyezi a megszavazott segélyt.

A miniszter leiratát tudomásul vették.

A másik leiratot a kultuszminiszter küldte le. Ebben kifejti, hogy hajlandó 10 állami óvodát Nagyváradon felállítani, ha a város épített alkalmas helyiségeket, továbbá minden fenntartási költséget visel. Az állam fizeti a 10 óvónőt évi 400 forinttal s a dajkákat évi 120 forinttal. Az óvodai havonta egy gyermek után 1 forint s tandíjmentességet szegénységi bizonyítvány mellett a tanfelügyelőség, illetve a miniszter engedélyez. Köteles a város a kiadásokról számadást előterjeszteni s a 3%-os óvoda-adóból esetleg fennmaradó összeget az államnak beszolgáltatni. Ajánlják a miniszter ajánlatának elfogadását.

Beczky Lajos azt kifogásolja, hogy a tandíjmentességet olyan sok ceremóniával akarja a miniszter engedélyezni. Bizza ezt a miniszter a felügyelő-bizottságra.

Hlatky Endre nem ismeri kellőleg az ügyet; bővebb számítás kell, mert fél, hogy a 9500 forintnál nagyobb költségbe kerülnek az állami óvodák a városnak. Az építés hátha olyan összegbe kerül, hogy felemészti a 3%-os adót s akkor marad az épületek fenntartására és a többi kiadásokra. Nem lenne-e gazdaságosabb, ha a város magának építene s tehetségéhez mérten oldaná meg az óvodai ügyet. Összehasonlítást kell tenni, hogy miként kerül kevesebbe. A tandíjmentesség kérdését is úgy kellene intézni, hogy könnyebben menjen. Világosítsa fel most a tanácsos a közgyűlést, vagy a jövő hónapban terjeszzen elő részletes jelentést.

Komlóssy József előnyösebbnek véli, ha az állam állítja fel az óvodákat. A 3%-os óvoda adóból fedezhető lesz a fenntartással járó kiadás. — Ma a város 7500 forint segélyt adna a 10 óvónőknek, de a jövőben ez bizonyosan kevés

lesz. A tandíjmentességre nézve lehetne kérni a miniszter elhatározásának megváltoztatását, olyképp, hogy azt a felügyelő-bizottságra ruházza át.

Dr. *Bulyovszky* József az óvodák rendezésének mai állását az óvodai-bizottság érdemének tudja be. Majd ismerteti az ügyet, míg mai stádiumába jutott. A 750—750 forint segély kevés lesz s azon kívül nem lehet az óvodák épületének megfelelő telket kapni. A bizottság mintegy 100 házat és telket tekintet meg s minden irányban tárgyalta az ügyet. Ezek alapján meggyőződtek, hogy a legjobb lesz, ha a miniszter ajánlatát elfogadják. A 3%-os adóból felépíthetők az óvodák s az 1-ső felszerelés 2 ezer forintból kitelik. Erre garanciát vállal 10 évig; persze azután a város fejlődésével nagyobb költség lesz. Ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Hlatky Endre a több kiadástól fél. Ha kimondjuk, hogy építsünk, ez kötelező lesz, bármilyen összegbe kerül. Határozatképpen mondja ki a közgyűlés, hogy akkor épít, ha kitelik az építés és a fenntartás a 3%-os adóból.

Dr. *Hoványi* Géza megoldhatónak tartja a kérdést úgy, ha most véglegesen nem határoznak, de megbízzák a polgármestert, hogy nézzen alkalmas telkek után.

Dr. *Bulyovszky* József: Már megvannak.

Dr. *Hoványi* Géza: Ha a polgármester biztosíthatja a közgyűlést, hogy ismeri, mibe kerül az egész dolog s hogy kitelik a 3%-os adóból a telek, építés és fenntartás, akkor megszavazhatják a tanács előterjesztését. Megtudja-e a polgármester e tekintetben nyugtatni a közgyűlést?

Dr. *Bulyovszky* József nyíltan nem fejtheti most ki a város érdeke szempontjából az ügyet. A tanács meggyőződött arról, hogy a költség keretén belül a szükségesek létesíthetők. A telkek megvételére kötelező nyilatkozatokat vettek; számításokat csináltak s látták, hogy a dolog kivihető. Ismételve kijelenti, hogy garanciát nyújtanak arra, hogy a megszavazott segélyek összege és a 3% adó keretén belül az óvodák építése és fenntartása kivihető.

A közgyűlés egyhangulag *Hlatky* Endre módosításával fogadta el a tanács javaslatát.

A sertés-vásár áthelyezése.

Komlóssy József tanácsnok felolvasta a földmivelésügyi miniszter leiratát a sertés-vásár áthelyezése ügyében.

A miniszteri leirat szerint a nagyváradai sertés-vásár téren állatorvosok nem alkalmaztatnak, akik felhajtott állatokat megvizsgálják. A vásár alkalmatlan belterületen van s nincs berendezve. Gondoskodjék a város állatorvosokról s betanított rendőrökről, akik a vizsgálatot és a járlatok átnézését teljesítsék. A vásáron kívül alkalmas vásárteret jelöljön ki s rendezzen be a város, mert ellenkező esetben ez évi októbertől a nagyváradai sertés-vásárt betiltja.

A tanács javasolja, hogy a leiratot azzal adják ki a tanácsnak, miszerint a jövő havi gyűlés elé okvetlen tegyen javaslatot a sertés-vásár helyére nézve.

Dr. *Moskovits* Mór hibáztatja, hogy az állat-vásárt elhelyezték a kereskedelem és ipar gócpontjától. Majd a Kommandáns-réten leendő összpontosítás mellett érvel. Ha a barom-vásár mellé helyezik ki a sertés-vásárt, ez 140,000 koronába kerül; ha ehhez hozzászámítjuk egy új vashid költségét nagyobb összegre rug, mintha a Kommandáns-rétre összpontosítják az egész állatvásárt. Indítványozza, miszerint utasítsa a közgyűlés a tanácsot, hogy a jövő havi

közgyűlésnek terjeszsen elő javaslatot az állat-vásárok összpontosítása tárgyában, a Kommandáns-rétre vonatkozólag.

Komlóssy József kijelenti, hogy a tanács a jövő közgyűlésre előterjeszti, mibe kerül a Kommandáns-réten leendő összpontosítás s mily összeg szükséges a sertés-vásárnak a barom-vásár-tér mellé helyezésére.

Stern Hermann indítványozza, miszerint írjon fel a közgyűlés a miniszterhez, hogy álljon el a sertés-vásárnak októberben leendő betiltásától.

Balogh Döme és *Déry* felszólalása után a tanács javaslatát a *Stern* Hermann pótlásával fogadták el.

*

Némi vitát keltett még a Körözs mentén létesítendő parterődtitési munkálatok ügye.

A szükséges kőanyag szállítására *Ländler* Ferencz tette a legelőnyösebb ajánlatot, a munkálatokat pedig házilag készítteti a város. A Parobek-gát építésével együtt az összes munkálatok 37.500 forintban vannak előirányozva. Az előterjesztést elfogadásra ajánlja a tanács.

Bertsey György különösképp találja, hogy a kőszállítás kiadják vállalkozónak, s a munkát házilag készítik. Ezt kell kiküszöbölni, mert a házilag készített munkáknál történnek olyanok, a milyeneknek nem szabadna történni.

Milibák József a házilag készíttendő bedolgozás árát szeretné tudni. Hirdessenek erre is árlejtést.

Balogh Döme azt óhajtja, hogy a követ is házilag szerezzék be a város.

21 szóval 18 ellenében a tanács javaslatát elfogadták.

A hirdetés táblák és oszlopok bérletére beérkezett ajánlatokat nem fogadták el, hanem megbízták a tanácsot, hogy újból tárgyaljon s utólag terjeszse be az eredményt.

A nagyváradai színeszet száz éves fordulója alkalmából a Fekete Sas falába illesztendő emlék-tábla megrendelését tudomásul vették.

A nagyváradai zeneiskola részére a tanács 3 évre évi 700 korona segély megszavazását javasolja, s hogy írjon fel a törvényhatóság a miniszterhez évi 2000 koronának a zeneiskola javára nyújtandó államsegély iránt.

Dr. *Sonnenfeld* Zsigmond ellenző felszólalása után a tanács javaslatát elfogadták.

A honvéd-husár laktanyának »B. Fejérváry-laktanya« elnevezését felsőbb helyen kiesziklik.

Előterjesztette a tanács, hogy a Koronarendőrlőt 21 ezer forint költséggel alakíttassa át a város olasz elemi fiúiskolának.

Felvilágosítás után elfogadták.

Dr. *Kuländer* Ede biz. tag indítványát, hogy a város írjon fel a miniszterhez a leendő nagyváradai állandó színháznak évi 10,000 forint államsegélyben részesítése iránt, azzal adták ki a polgármesternek, hogy az ügyet kísérelje figyelemmel s ha színházuk lesz, tegyen lépéseket a segély megadása iránt.

A kereskedelmi miniszter már ismertett leiratában a Mayr Sándor és Weiszlovits Adolf tulajdonában levő házakra a kisajátítást elrendeli. — Tudomásul vették.

A többi apróbb ügyek elintézése után fél 6 órakor a közgyűlés véget ért.

Hova is lett a száz forint!

Egy »mióta-ember« szájából hallottam ama kifejezést, hogy: »néhány ember olyan mint a polyva. Magával ragadja minden kis szél. A komoly munkásember ellenben a fekete földhöz hasonlít. Nem mozdítja meg, csak a szélvihar!« Egyenlően nehéz a magamforma embernek, akár a polyvához, akár a fekete földhöz akarja is magát hasonlítani.

Egy súlyos kérdés indult ki Nagyvárad város főmérnökétől, mely a mai *Krivány-korszakban* sok apró suttogásra adott alkalmat. Régen, polyva gyanánt ragadt volna engem magával ez a suttogás, ha Nagyvárad annyi derek férfiak nem nyújtja egyuttal felém *tiszta kezét*; barátságos szavakban is nyilvánulni jóindulatát!

A dolog története a következő:

Hozzákezdtek a törvénytörvényi palota építéséhez. Az alaphoz kiásott földtömeg, de még inkább a temérdek téglatormelék számára legjobb lerakóhelynek vélte a főmérnök a Városligetet.

Mikor az első 10—12 szekér téglatormeléket oda kezdték hordani, hol én tiz évi, — mondhatom keserves — munkával, *termő talajt* gyűjtöttem együvé, eszembe jutott az »ezredévi emléktér«, hova szintén a főmérnök hordatott téglatormeléket, összekapart kavicsos utcázarat, csontot, cserepet, hogy legyen miért az egész területet *átrostáltatni*.

A könnyű kiesordult a szememből, (pedig nem vagyok ijedős) látva, hogy negyedizben rontják el azt a kis síma területet, melyet apróbb gyermekek lapdázó helyéül egyengettem ki, bizony mondhatnám, hogy — sajátkezűleg!

Mindinkább fájt, hogy a *termőföldre* téglatormelék, cserépdarab jön, holott épen ezt a helyet terveztem én, tiz éven át falkolának.

Fogadtam egy napszámot, ki a nem jó helyre hordott téglát nagyobb darabjait oda targonczázta Kelemen Kálmán telke végébe, hol egy *mintaszerű posvány terület el*, eraberemlékezett óta *ki nem száradva*, ember és állat által *nem járható* széles térségre.

Öt krajczárónként, szivarónként odavittem a jobb érzésű szekeresek jóindulatát, hogy a posvány *közéleben* huzzák le a törmelékét. És a mikor készen volt egy szekérutnyi hely s a Lakatos-utcai telkek lábánál végig mehetett a gyalogember a posványba dőlés veszélye nélkül, alapoztattam meg azt a bárki által megtekinthető utvonalat, melynek elkészítését a főmérnök a törvényhatóság harmadik szakosztálya előtt *három ezer forintba* kerülőnek jelentette ki.

Ez utvonat megnyitása, alapozása *hatvan* forintba került!

Bizonyára emlékezik a város t. közönsége ama két nagy gödörré, mely a Városliget bejáratánál, az általam feltöltött gyalogut kétoldalán egy évtizeden keresztül disztelenkedett.

A nép — hálából — *Busch-gödör* nevet adott e két üregnek.

Nem irigyeltem a találó elnevezést, e bár a hosszantartó esőzés igen nehezé tette a földtömeg ideszállítását, szép szóval, egy kis apró költséggel még is rávettük a szekereseket, hogy a föld tömeget meg idehozzák.

Ez a két gödör, (ugy a hogy van) megtöltése felemészített 40 forintot.

A Potyka felé, egy másik kocsit ut irányát mértem ki. Az itt levő és szintén »csak a madár által járható« gödrökbe téglatormelék s a városligeti tóból kiásott *kavics* került.

Ez utvonat mentén négy kis csinos ház épült már fel, s az előbb említett Lakatos-utcai utvonat mentén tiz év alatt új házsor fog emelkedni, mert a kész utvonat *építési kedvet adott* már a tulajdonosoknak.

Egyszerű házi észszel készítetttem egy *lejárót* a Körösre. Erősebbet, mint a városi kögát. Mert míg e nagy művet *megbontotta* már az áradás: az én *tizenöt* forintba sem kerülő lejárómat nemcsak meg nem bolygatták az áradások, de védelmet nyújtott az a Nagyhidig huzódó hagyományos rossz rőzsegátnak. Mindenesetre jobbat, mint a minő volt a főmérnök által készített s a Giraud ház előtt *»hátára fordult«* rőzsegát.

Ugy a Lakatos-utcai lelkek mentén, mint a Potyka felé vezető utvonalon ásattam egy vízlevezető árkot. Elláttam a gáttest alatt deszka csatornával, hogy a Nagyút utczáról is, a Porond városrész egész területeiről is iderohanó *belvíznek* legyen hol a Körösbe folyani, illetve a mélyen tartó kavicsrétegben elszivárogni!

Megmagasítottam a gáttestet ott, hol a megáradt Körös leghamarabb csapott ki a Ligetre. E magasítást őt izben tiltotta be a főmérnök azon czímen, hogy azt ő fogja megcsináltatni!

Miután tiz évig nem csináltatta: Papp János tanácsos, Rácz Mihály főjegyző és Dús László urak egy hangu felhatalmazása folytán tovább magosítottam a gátat, daczára ama fenyegetéseknek, hogy az én költségemre fogja az odahordott földet és kavicsot elhordatni.

Belekerült ez a magosítás 7 forint 60 krajczárba.

Komlóssy József és Rózsavölgyi László urak kijöttek megnézni egy a Körös által megtámadott és már rogyásnak indult gáttestet.

Két napi várakozás okozott volna a városnak *800 forint kiadást!* fűzfalombokkal utját állottuk a Körösnek, s aombok közé *füvenyot* és kavicsot rakott a folyó víz.

A gátat erős, sőt a meggyökerezett ágak is védik. Belekerült 2 forint 80 krba.

Menedékesebbé tettem a Körös medréhez vezető, s általam már említett lejárót, s *egymaga* több szekér homok és kavics felhordásához nyújt alkalmat, mint a Kishíd; felső garasos hid és a gör. kath. finövelde átellenében épült *»drágaderős«* *három* lejáró!

En sem rovásfát, sem bélyeges-nyugtát nem vettem a téglatormeléket s földet hordó szekeresektől s a négy napszámostól, ki a törmelék és földgyengetést igen gyakran velem együtt végezte! De *magmatalom az elkészült munkálatokat*, bár mikor nézze, lássa meg akit érdekel!

Hivatalos felszólítást kaptam, hogy számoljak el a száz forintról. Tiszteletteljes jelentésemre várva várom a határozatot, amikor a kész munkát bemutatnom. Ezek az én okmányaim! Hiszem, hogy lesz oly maradandó becsű, mint azok az okmányok, melyeket a főmérnök a közbiztonsági jegyveremről, az uszoda melletti vízmerítőről, az »eltitkolt városrésztől« ujabban a jégpályák készítésében való *járasságáról* beterjeszt!

Szerettem volna ezt a cikket nem írni meg, de nem élhetem tovább egy meg nem érdemelt rágalom sulya alatt. Nyíltan kellett kijelenteni azt, hogy akik eddig barátságosan nyújtották felém a kezüket, azok ezentul sem kerülhetnek miattam. *Rátkay József.*

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr. Szeptember 18. Kerékpár virágkorzó a Sport-téren.

* **Félszázados hittudor.** A magyar püspöki karnak érdemteljes Nestora *Zalka* János, győri püspök tegnap lett félszázados hittudor. Mikor Bécs utczáin forradalmi torlaszok emelkedtek s a népek fegyverrel kezükben keresték igazukat, — a tudomány csendes falai között az igazi tudományok tudorává avatták a fiatal magyar papot. *Zalka* János mint hittudós is fényes nevet vívott ki magának. A pesti egyetemek hírneves tanára lett, ő írta az első magyar egyháztörténeti kézikönyvet és a szentek életét. Félszázados hittudori jubileumát házi kápolnájába visszavonulva, csendben ünnepelte. Isten éltesse sokáig az agg főpásztort.

* **A megyei főügyész lemondása.** Biharvármegye egyik kiváló főtisztviselője: *Király* Viktor megyei főügyész megvált állásától. Lemondását megrongált egészségi állapota miatt nyújtotta be a főispánhoz s kéri egyben nyugdíjaztatását. A megyei tisztikar egy jeles tagot veszít távozásával, aki hosszú időn át szép tehetségével s buzgalommal szolgálta a megye közügyeit. A lemondásával megüresedett főügyészi állást a szeptemberi közgyűlésen töltik be. Minden valószínűség szerint *Wallner* Ödönt választják főügyésszé.

* **Kinevezés.** *Beöthy* László főispán czéffai járás-írnokká *Katona* Imre czéffai lakost nevezte ki.

* **Diszes temetés.** Tegnap délután nagy részvét mellett temették el a borzalmas tüzhallal kimúlt kedves gyermeket: *Fráter* Mariskát. A gyászháznál a család ösmerősei és tisztelői nagy számmal jelentek meg, hogy részvétükkel enyhítsék a mélyen sujtott család mértelen fájdalmát. A gyászszertartást *Dencs* Já-

nos tb. kanonok végezte segédlettel, a mely után kivitték a szerencsétlen véget ért drága kis halottat az örök nyugalom helyére. A diszes koszorukon a következő feliratok voltak:

A szeretett kis leány és testvérnek — Bánatos szülei és testvére. Felejthetlen kis Mariskának — *Kajaba* Antal és neje. Isten veled utoljára Mariska — *Pepi* néni és *Tóni* bácsi. Felejthetetlen unokájának — a nagytata. Utolsó üdvözlötül — *Horváth* Sándor és neje. Felejthetlen Mariskának — *Belme* néni. Kedves kis hugomnak — *Wladár* János. A jó kis Mariskának — *Krizsár* Istvánné.

A diszes temetést *Germán* Károly »Kezgyelet« temetkezési intézete rendezte.

* **A diószegi vinczellér-iskolánál** két ingyenes hely üresedik a folyó tanév végével, miket Nagyvárad város, mint alapító tölt be. Azok, akik 16. életévüket betöltötték, népiskolát végeztek, augusztus 28-ig folyamodványaikat a polgármesteri hivatalnál nyújtják be, ahol a közelebbi feltételekről előzőleg is kaphatnak tájékoztató utbaigazítást.

* **Véres eset egy csendőrlaktanyában.** Megemlékeztünk annak idején arról a sajnálatos eseményről, mely július hó végén a szalárdi csendőrlaktanyában történt. Az esetet az »O H.« közleménye és saját tudósítónk értesítése alapján irtuk meg, anélkül, hogy bármely irányban szólottunk volna az érdeméhez. Ezen közleményre most a következő sorokat vettük a csendőrpáncsnokságtól:

A »Tiszántul«-nak főleg mult hó 27-én, de részben a 28-án megjelent 170 illetve 171 számában a szalárdi csendőrsőrn *Sándor* László őrmester által *Gyuró* Imre őrsvezető ellen alkalmazott fegyverhasználatra vonatkozólag oly téves információkon alapuló közlemény jelent meg, a mely alkalmas arra, hogy ezen eset ferde megvilágításban tűnjék fel. A magában véve sajnálatos esetet *Gyuró* Imre őrsvezetőnek engedetlen és fegyelem bontó, sőt az actus végén már függelemsértő magatartása okozza, ki a bőven engedélyezett kimaradási időntul is dorbézolva a vendéglőben maradt akkor, midőn előjárója őt a hazamenetelre részint más által, részint maga is jóakarólag, majd szigorral intette; ezzel szemben azonban meglepetkezve a köteles engedelmisségről, még arra is vetemedett, hogy a fegyelmetlensége miatt őt kötelességszerűen felelőségre vonó előjáró ősmesterével feleselni merészelt, sőt ellene támadva, őt tettelesen bántalmazta. *Sándor* őrmester ezen önmagáról meglepedezett altiszttel szemben a legvégső határig menő jó indulatot tanusította mind addig, míg azt a szolgálat érdeke megengedhette és csak akkor vette a katonai előjárót az ellene tettelesen támadó alatossal szemben megillető — sőt alkalmazni köteles — fegyverhasználati jogot igénybe, midőn ezt már nem csak az önvédelem, hanem a szolgálat sikeres ellátásának alapját és létfeltételét kepező katonai függelmi viszonynak megmentése kényszerítőleg követelték és így a fejleményekért nem ezen őrmester okolható. Van szerencsém tehát a tekintetes Szerkesztőséget felkérni arra, hogy ezen felvilágosításokat a lapban megjelent előbbi közleménnyel szemben, az igazság és méltányosság érdekében, szintén közölni sziveskedjék.

* **Hymen.** *Deutch* Ede, az Agrária alkalmazottja tegnapelőtt jegyezte el *Propper* Gizella kisasszonyt, *Propper* Hermann szabolcsvármegyei törvényhatósági bizottsági tagjának kedves és szép leányát, Nyíregyházán.

* **Gyujtogatási kísérlet a nagy-piacz-téren.** Tegnap éjjel fél két órakor a nagy-piacz téri Mandel-féle háznak a piacra néző jobb sarkán a tető egyszerre lángot kapott, az éjjeli szolgálaton levő *Horváth* rendőrbiztos azonban

észrevette a veszedelmet és jelt adott a tűzör-ségnek, mely a helyszínén megjelenve a tüzet eloltotta. A megejtett vizsgálat kétségtelen megállapítja a gyujtogatási szándékot. Az éresz alatt ugyanis egy újságpapírból készült csóvát találtak petróleummal leöntve, mely, ha az időjárás kedvezett volna, roppant pusztítást vitt volna véghez. Az egész éjjel szakadó eső azonban annyira átnedvesítette a tetőt, hogy annak csupán egy kis része senyvedt el.

* **Névváltoztatások.** Dráth György vasuti munkás »Dobos«-ra, Holecz Emil vasuti pálya őr pedig »Horváth«-ra változtatták vezetéknevüket.

* **Krivány-viziók.** Ha nem is a detektivek serege, de más foglalkozású halandók phantáziája hatalmasan működik Krivány hollétét illetőleg. Nemrégben holmi tengerbeugrásról phantazirozott valaki, majd Grósz Károly kutatja a rejtélyt, nem mondható azonban, hogy valami nagy eredménnyel. Grósz Károly ugyanis foglalkozására nézve pinczér Beregszászon s viziói támadtak, hogy ő Kriványt, akit még mint aradi pinczér jól ismert, Beregszászon látta egy vendéglőben és onnan pedig *Naményi* ügyvédhez látta menni, honnan azonban eltűnt. Ezen látományát pedig egy levelező-lapon megírta az aradi rendőrségnek, ez utóbbi azonban komolyan veszi a dolgot, nem ugyan a látományt illetőleg, melyből ugysem igaz egy árva szó sem, hanem a privát detektiv Grósz Károlyt illetőleg és árt a nagyváradi rendőrséghez, hogy saját hatáskörében kutasson, mert Grósz Károly Beregszászról ide jött.

* **Csendőr elől a halálba.** Fodor Imre bihar-püspökii lakos nagyon részeges és házsártos ember volt s szegény feleségének nem egyszer meggyült a baja vele. Hogy korhely szenvedélyét kielégítse, lopásra vetemedett. A napokban nesztét vette, hogy a csendőrök keresik s ettől annyira megrémült, hogy a kertek alatt levő holt Körözs partján felakasztotta magát egy fűzfára.

Saját gyermekének gyilkosa.

(Saját tudósítónktól.)

Megint egy sötét kép a legundokabb bűnök panorámájából. Hiába, a mily könnyelmű a nők bizonyos része akkor, midőn a botlásra vezető első lépést megteszik, szintoly csodálatos mértékben képesek a legszörnyűbb áldozatokra is csak azért, hogy botlásuk nyomait eltitkolják és elejét vegyék a mindennél égetőbb és keserűbb szűgyennek.

És annál rettenetesebb az a mohó igyekezet, mert az a szerencsétlen, aki ily módon akar perbe állani a természettel magával, rendszerint irtózatossan kinlódik lépéséért. Százakra megy azok száma, akik úgy eldobják maguktól az életet és készek inkább a legszörnyűbb kínok és az ezeket rendesen követő kimulás elé menni, semhogy a vétek első nyoma, az a tehetetlen nyomorult kis ember árulója legyen botlásuknak.

Meg azután amint egy ilyen szörnyű helyzetbe került nő, önféltében, a lelki furdalás mardosó kétségei között nem is merne elkövetni, arra rábeszéli őt az a sátánfajzat, amit annyiszor emlegettek már a megbotránkozás minden hangján, amit nem tud kiirtani a bűntető igazság vaskeze teljesen, mert gyalázatos munkájukat titokban és elrejtve végzik; igen, az angyalcsinálókraól szólunk.

A legújabb eset megint egy ilyen undok teremtés átkos szerepléséről szól.

Az eset röviden a következő:

A nagy beteg.

Dr. Kassay Kálmán központi járásorvost e hó 10-én délután sürgősen Pecze-Szöllősre hívták, nagy beteghez.

Özvegy *Paizs* Miklósné volt a beteg, akit jóformán halálra váltan, rettenetes kínok között talált nevezett orvos.

A tapasztalt orvos szeme azonnal felfedezte a betegséget. A szerencsétlen asszony más állapotban volt. Nagy nehezen beismerte, hogy ez az állapota már 5 hónapos.

Egyebet azonban nem ismert be a nyomorult teremtés, akin az orvos a mesterségesen előidézett korai szülés minden jelét megállapította.

Faggatóra fogta a kínok között vergődő nyomorult asszonyt, azonban ez megtagadott minden felvilágosítást.

Az orvos erre enyhítő szereket rendelt s különös gondjaira bízva a beteget a házbelleknek, távozott.

Mikor már késő volt.

E hó 11-én, tegnap a kora reggeli órákban megint elhívták az orvost a beteghez.

Szörnyű állapotban találta a beteg asszonyt az orvos.

A szerencsétlen teremtés teljesen eszméletlen állapotban volt és világosan kitetsző volt rajta, hogy szörnyű kínok között válni készül az élettől.

Borzasztó állapotát megmagyarázta az a holtan született kised, akit az éjjeli órákban hozott világra a szerencsétlen anya.

Az idélen kised halálát okozta anyjának. Az orvos minden fáradozása sikertelen volt. Nem tudott már a szerencsétlen asszony élete mécsébe olajat csöpögtetni.

Az agónia mind előrehaladottabbá vált és délután 2 órakor kiszenvedett a nyomorult teremtés, a legszörnyűbb bűnre vetemedett gyermekgyilkys anyja.

A bünszerző.

Az orvos szigorúan vattatásra fogta a házbelleket, mert világosan látta, hogy angyalcsinálnak a keze játszott közbe a kettős halálozás előidézésénél. A házbellek azután reá is valottak a bünszerzőre.

Kosztá Ninát nevezték meg.

Ez a némben, aki a Csillagvároson *Magyar* Lőrincznél lakik s valami *Mitru* nevű kocsissal él vadházasságban, az utóbbi napokban sokszor megfordult a beteg asszonynál; sőt e hó 10-én egész este ott volt a beteg ágya mellett.

A házbellek határozottan ezt a nőt gyanúsítják a bűnrészességgel.

Az áldozat temetése holnap lesz.

S míg az eltévelyedett szerencsétlen teremtést átadják az anyaföldnek, addig kíváncsian várjuk, hogyan torolja meg az igazságszolgáltatás ezt a legújabb undok vétket, a szörnyű angyalcsinálást.

Halálos végű szerencsétlenség.

Rippa-i levelezőnk írja: A község határában most folyó vasuti munkálatok egyik fő-része az, hogy egy dombot átszakítsanak.

A domb átszakítása alácsákányozással és a domb felső részébe vert faékek által előidézett földomlasztás útján történik.

E hó 6-án úgy déli fél 12 óra tájban a már félig-meddig leomlasztott domb tövében két olasz munkás dolgozott, akik lapáttal szekerekre hányták a leomlott földet. Miközben ők ketten itt dolgoztak, a többi munkások felmentek a domb tetejére, hogy a part szélétől mintegy másfél lépés távolságban leverjék a 2-3 ék-czűveket. Ebben a pillanatban az alácsákányozott hatalmas földréteg — valószínű-

leg a föld laza természeténél fogva — magától hirtelen leomlott és maga alá temette a két olasz munkást.

Az egyik, valami *Fatigati* Crucsi nevű, aki körülbelül 2 méternyi távolságra állott a dombfaltól és akit a lezuhanó roppant sulyu földtömeg még vagy 3 méternyivel odébb dobott szerencsésen csak kisebb zuzódások árán megmenekült. Am a társát, *Ciampa* Benjamingint, aki közvetlenül a dombfal mellett állott, a lezuhanó föld-lavina valósággal eltemette.

Társaik rögtön segélyére siettek a szerencsétlenül járt munkásoknak.

*Fatigati*t hamarosan kihúzták a törmelék-közül és Tenkén levő lakására vitték *Ciampa*-t azonban valósággal ki kellett ásni a reája omlott földréteg alól. A szerencsétlen embert eszméletlen állapotban vitték el az építést vezető vállalat tenkei kórházába. Mire azonban a kórházba értek vele, a *boldogtalan ember hiszenvedett, anélkül, hogy eszmélete egy perczre is visszatért volna.*

A színhelyen még aznap délután megjelent *Madarász* dr., a tenkei aljárásbíró s megejtette a helyszíni vizsgálatot. Dr. *Wallerstein* és dr. *Sebes* orvosok felboncolták *Ciampa* hulláját.

A boncolás megállapította, hogy a nyomorult embernek hét bordája törött ketté; ezek behatoltak a tüdőbe és belső elvérzést okoztak.

Az áldozatot még aznap eltemették.

Megállapította a vizsgálat azt, hogy a felelősség tulajdonképpen senkit sem terhel, legfőjebb a munkavezető pallért, azért, mivel nem gyakorolt elég felügyeletet a domb körül dolgozó munkások felett. Kihallgatták az esetről jelenvolt összes munkásokat. De ezeknek vallomása is csak ide konkludálnak.

Eként a halálos végű szerencsétlenség irányában beszüntették az eljárást.

Csak arról nincs szó, hogy az idegenben elpusztult szerencsétlen ember hozzátartozóival, akik ott, messze Olaszországba várják haza a kenyérkeresőt, vajjon mi is lesz hát tulajdonképpen?

IRODALOM.

— **Éjjel.** Irtá: *Halász* Lajos. A Szabadság fürge tollu szerkesztője ezen a czimen egy kötetet adott ki. Bajos bírálattal adni a kötet beltartalmáról. Tán a legtalálóbba a szerzőnek előszava, amelyben többek közt ezeket mondja: »Nem is igaz írói véna megnyilatkozásai ezek (már t. i. a tárczák), csak egyszerűen megrögzített hangulatai zaklatott életem egy némely perczének; innen van azután, hogy a kötetben egymás után sorolt tárczácskákban itt-ott egymással ellentétes eszmék és gondolatok lettek ugyanazon tollal glórikálva.« Enyhítő körülménynek vesszük, hogy a szerző anyjának ajánlja a kötetet, anyjának, akiről felteszi, hogy kitűnőnek és tökéletesnek fogja találni a könyvet.

Ehhez képest azután nem bíráljuk meg mi sem ezt a tarka-barka könyvet, csak konstatáljuk, hogy a szerzőnek tökéletesen igaza van. Dekadens irányu, szaktagott rapszódiaik ezek, nem novellák, sem nem crops-k, sem pedig tárczák. Nem író ember munkája, csak ideges természetű újságírónak kaczerkodása a szépirodalom muzsájával. Az első dolga, a mi a kötetben található, pláne ravasz história. Van azonban a kötetben leírás, a *Halál korcs-májáról*. Ez közvetlen impressziók után igazi hangulattal megirt — ripport; de szépirodalmi értéke van, mert elsőrendű az ilyesféle leírások között. E mellett eltöri azután a kötet többi

tartalma. Egyébként még a szerzőnek erősen megnyilatkozó és furcsa erkölcsi felfogásáról volna némi megjegyzésünk; első sorban is az, hogy hangulatképeknek nem okvetlen szükséges pikantériától hemzsegniök, másodsorban pedig, hogy a Zola-féle verizmus csak egy akkora pennáju alakzatnak lehet szabadalma, mint aminő Zola, végezetül pedig, hogy a könyv nem fiatal leányok kezébe való. A 100 oldalra terjedő kötet izléses kiállítása méltán díszére vállalhat Laszky nyomdájának. A könyv ára? — i.

SZINHÁZ.

Szinköri hírek. *Pry Pál* megházasodott angol bohózat kerül holnap, szombaton színre itt először. A darabot először a budapesti Víg-színházban adták nagy sikerrel és azóta állandóan műsoron van. Nálunk a czimszerepet *Follinus Aurél* kreálja s mellette Solti H., Leővey, Pataki és Vendrei jutottak jobb szerepekhez. Ezt követi a *Szép Galathea*, Souppé elévülhetlen bájos operettje, melynek hálás szerepeit Lányi E., Székely I., Mezei és Leővey éneklik.

Horváth Paula szerződése. A kolozsvári nemzeti színház személyzete legújában egy igen tehetséges és nagy jövőjű új taggal szaporodott. *Horváth Paulát*, aki jelenleg *Leszky* társulatánál Kassán működik, még pedig nagy sikerek mellett s akit a nagyváradi közönség mult évi szereplése után oly rokonszenvesnek és kiváló jövőjű művésznőnek ismer, a napokban szerződött *Eötvös* intendáns a vezetése alatt álló társulat kötelékébe. Kétségtelen, hogy nagyon is számot tevő drámai szubrettet nyert így a társulat a fiatal művésznőben. A sajnálatos csupán annyi az egész dologban, hogy a művésznő egy évre terjedő működését nem itt Nagyváradon, hanem az őszi szezon meynyiltával Kolozsváron kezdi meg. Hisszük azonban, hogy ha most nem is, de a jövő szezon folyamán alkalmunk lesz látni ezt a kiváló tehetséget.

Igazságszolgáltatás.

Elrendelt perujítás. Mandel Ferencz rendőrbiztost a bíróság valami ügyből kifolyólag hivatalvesztésre ítélte. Az ekként állásától megfosztott rendőrtisztviselő eljárásának igazolására több tanút jelentett be s kérte a pernek újra felvételét, azonban a kir. törvényszék a perujítási kérelmet elutasította. A kir. tábla a napokban tárgyalván az ügyet, a perujításnak helyt adott s utasította a kir. törvényszéket, hogy az újabb tanukat hallgassa ki s hozzon az ügyben újabb határozatot. Ezáltal módot nyújt Mandel Ferencznek az igazolásra.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ UTOLSÓ PRÓBA.

Németből: GUSZTAV. 8.

Augusztus harmadikára volt meghatározva, tiz mérföldre mindenkit meghittak az estélyre. Georgie és Stamm természetesen a főszerepet adták volna, Blount kisasszony, legöregebb leánya, és Dynecourt pedig a másik pár. Dynecourt azonban dolgai miatt kivonta magát, helyette tehát mást keresett.

Georgie egészen el volt ragadtatva még a gondolattal is, hogy ő játszani fog, egésznapon át szerepét tanulta. Naponkint is többször volt próba s a vendégeknek nagyon tetszett, a leg-mohóbb várakozással teltek el a játék után!

Hétfőn Dynecourt is Graugéba ment és mikor senkivel sem találkozott, szobáról szobára járt, hogy Georgiet felkeresse, már örült előre a vígságnak, a mosolynak, melyet a gyönyörű

karperecz fog előidézni, a melyet egyenesen Londonból hozott. Mikor a nehéz függőnyt félrevonta, hogy a kis boudoirba lépjen, lábai a földhöz szegeződtek, elsápadt, minden vér lefutott fejből. Megkövülten nézte a jelenetet, mely előtte lejátszódott. A szoba közepén állott Georgie, gönyörű volt. Komoly arczczal, de mégis gyengéden nézett az előtte térdeplő Stammra, ki szenvedélyesen szorongatta a kisasszony apró fehér kezeit. Nagyon szomorúnak látszott, talán tulságosan is — de ezt Dynecourt dühében, kétségbeesésében nem vette észre. De ez még semmi, mi jő ez után? Epen ezen pillanatban szólt Stam Gergiehez szivszorító hangon:

— Kedvesem! utoljára térdelek előtted, önyörgök, hallgass meg. Ne hadd, hogy a másik hízlegései »Ez énvagyok« — mormogta Dynecourt dühösen) hálóba kerítsenek, ne utasítsd vissza az én igaz, hű szerelmemet. Rajtad függ egész boldogságom. Ne ítélj életfogytig tartó kárhozatra, mondd kérlek akarsz-e enyém lenni?

Dynecourt nem tudott lélegezni, türelemmel várt, kíváncsian leste a szót Georgie ajkairól. Ez lehajította fejét, kezét a fiatal emberében hagyta, kissé félre nézett.

— Mit felelek? — szót alig hallhatóan. — Ah de miért nem merném az igazságot megvallani? Érzem, hogy szivem már régen a tied, ha úgy akarod, a tied vagyok!

Dynecourt megsemmisülve hagyta el a függőnyt, menekült. Megjött valahára a borzasztó ébredés, Georgie felismerte, megtalálta szívet, tehát most már azuralkodik felette. Talán igaz van, tökéletesen igaz, de hát miért nem mondta ezt neki? Oh milyen ravasz volt, milyen képmutató és ő hünek, igaznak tartotta. Most tehát eljött az idő, örülhet a kijózanodásnak, mily borzasztó lett volna az élet az ilyenekkel való élet, a ki őt nem szerette. De hiába diktálta ezeket magába, mind-ebben nem talált egy csepp vigasztalást sem. »A másik hízlegései« így hangoztak a szavak. A jövőben majd óvakodni fog a hízlegéstől, Georgiet pedig megkiméli tőle, hiszen csak untatja vele, nem törődik többé a másik »igaz szerelmével.« Mikor később találkoztak, nagyon hidegen viselkedett Georgievel szemben, a legnagyobb közömbösséggel beszélt vele, Blount kisasszonyt pedig a vacsorához is ő vezette, a legnagyobb udvariassággal, szivességgel tüntette ki. Semmit sem törődött szegény Georgieval, a ki nagyon meg volt ijedve s ezerszer is kérdezte, hogy mi rosszat tett.

Majd eljött a lefekvés ideje, mindenki jó éjt kívánt a másoknak, csak Dynecourt volt Blount kisasszonnyal annyira elfoglalva, hogy Georgie kis kezét, mikor az bucsuzóra nyujtotta, alig vette észre. Nagyon hidegen bucsuzott; minden elcsendesült.

Azonban két ember nem aludt egész éjszaka, a bubánat nem hagyott nyugtot egyiknek sem, az egyik különösen sokat, keservesen sirt, míg végre a fáradtság erőt vett rajta, elaludt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A két miniszterelnök Ischlben.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Bánffy Dezső báró miniszterelnök ma este Ischlbe utazik és átutazóban Bécsben egy napot fog tölteni.

Budapest, aug. 10. (Saj. tud. táv.) Bánffy ischl-i útja beavatottak szerint lemondásával kapcsolatos. Bánffy ki fogja jelenteni, hogy álláspontjából nem engedhet és följajnlja demissióját; legjobb esetben elhalasztja a válság kitörését.

Bécs, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Thun gróf, osztrák miniszterelnök ma este, tehát még Bánffy megérkezése előtt Ischlbe utazik, hogy előkészítse a talajt a magyar miniszterelnök bukására.

A pápa egészségi állapota.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Rómából sürgönyzik: Ó Szentsége egész-

ségére elterjedt aggasztó hírek ellenében orvosa Laponi kijelenti, hogy bélbaja könnyű jellegű és ma már a pápamisézt.

Bismarck Herbert herczeg osztrák földön.

Bécs, augusztus 6. (Saj. tudós. táv.) Bismarck Herbert herczeg hír szerint végleg Ausztriába telepedik.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, augusztus 11. (Saj. tud.) Párisból távirják: A »Figaró« arról értesül, hogy Eszterházy Keresztély panaszának, amelyet rokona, Eszterházy őrnagy ellen emelt csalás miatt, nem fognak helyet adni.

Betiltott szoczialista előadás.

Pécs, aug. 11. (Saját tudós. távirata.) Schmitt Jenő dr., az ismert anarchista-apostol, ma előadást akart itt tartani a szoczialista munkások előtt, de a rendőrfőkapitány megakadályozta őt ebben, kijelentvén, hogy tanait itt nem terjesztheti.

Öngyilkos igazgató.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A reggeli lapok jelentik, hogy Franck, a »Liberté« igazgatója öngyilkos lett. Tettének oka ismeretlen. Franck állítólag osztrák alattvaló volt.

Az amerikai tőzsdéről.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. távirata.) New-Yorkból sürgönyzik: A részvénytőzsdéről árfolyamokkal nyílt meg, későbbi lefolyásában csak kevéssé változott és szilárdan zárult Részvényforgalom 579,000 drb.

A fokföldi választás.

Budapest, auguszt. 11. (Saj. tud. táv.) Fokvárosból távirják: A fokföldi választásoknál Fokváros részére négy haladó-párti képviselőt választottak.

Pénzügyi helyzet.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Rio de Janiróból sürgönyzik: A költségvetést holnap terjesztik a kongresszus elé. A bevételek 346,164, a kiadások pedig 34,600 conto-reisra vannak előirányozva. A bevételekből 222,000 conto reis esik a vámokra, a kiadásokból pedig 68,768 a hadügyi és a tengerészeti és 166,000 conto reis a pénzügyminiszteriumra. Ez utóbbi tételből 63,000 conto az árfolyam veszteségekre és 58,000 az adósságok fedezésére szolgál.

A termények árai.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. távirata.) Washingtonból távirják: A földmivélségi miniszterium jelentése szerint aug. 1-én a gyapot átlagos állása 91.2; a tengeri 87; a tavaszi búzáé 96.5; a tavaszi rozsé 93.7; a zabé 84.2; az árpáé 79.3.

A háború.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Az »Epoca« a cortez egybehívását ellenzi, mert a háboru kérdése ügyében a döntés a királyi hatalom joga.

A »Correo« reméli, hogy Európa nem fog a Filippi-szigeteket illetőleg is passiv

magatartást tanusítani, mint azt Kubát és Puerto Ricot illetőleg tette.

Az »El National« a cortex összeülését hiábavalónak mondja; még csak az a haszna sem volna, hogy az országot az események menetéről felvilágosítaná, mert a cenzura bizonyos beszédek közzétételét megtiltana. Korai volt az a hír, hogy a »Maria Therese« czirkálóját kiszabadították. Jelenleg azt hiszik, hogy a czirkálóját egy szirten akadt meg.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Londonból sürgönyzik: Amint a Reuter ügynökség Manilából e hó 5-éről jelenti, az amerikaiak nincsenek megelégedve Aguinaldo magatartásával, akinek a benszülöttekre való befolyása különben szűnőfélben van. A felkelők egy gőzhajójukat az öbölben készenlétben tartják, hogy szükség esetére biztosítsák Aguinaldo menekülését.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Gibraltarból távirják: A San-Roqueben (Cadix tartomány) állomásozó spanyol csapatok parancsot kaptak, hogy tartsák magukat készen a Filippi-szigetekre való útra.

Budapest, aug. 11. (Saját tud. táv.) Santiago de Cubából távirják: Az »Alicante« ma 1000 harczképtelen spanyol katonával tengerre indult. Az »Isla de Lunon« ide érkezett, hogy még 2000 embert elszállítson.

KÖZGAZDASÁG.

Miként tarthatjuk el nyáron keresztül az istállótrágyát.

Mint ismeretes, a legajánlatosabb eljárás az, ha a trágyát közvetlenül az istállóból hozhatjuk földjeinkre, mert ily módon eljárva a veszteség a legcsekélyebb. Ez azonban nem vihető mindig keresztül, különösen nyáron, a mikor a termés még a lábán áll. A trágyát ezen idő alatt oly módon eltartani, hogy lehetőleg csekély veszteség álljon elő — teljesen veszteség nélkül ez ugy sem érhető el — a gazdának igen fontos feladatát képezi.

Ha az istállótrágyát teljesen szabályszerűen akarjuk nyáron át eltartani, ugy ehhez külön készült trágyatelep szükséges, mely alulról is köröskörül vízátnemocsajtó, ugy, hogy folyékony anyagok veszendőbe nem mehetnek. Daczára annak, hogy ily alkalmas trágyatelepek nagyon szükségesek, mégis csak kevés helyen találunk teljesen megfelelő, a trágyát pedig igyekeznek több, kevesebb sikerrel más és másképen conserválni. A trágya elbomlását meglassíthatjuk föld, gipsz vagy kaint hozzáadásával. Ha a trágyához földet keverünk, ugy ezáltal azt mintegy felhigítjuk, ugy hogy már ez okból is elkorhadása lassabban veszi kezdetét. Minél tartalmasabb a trágya, annál könnyebben következik be elkorhadása. A földdel, vagy tiszta homokkal eszközölt higitás azonban sok helyen tullepi a megengetett határt, ugy hogy az ilyen trágyarakást inkább homokrakásnak nevezhetnénk, melyben pusztán véletlenségből kevés istállótrágya is van. Trágyavesztésünk igaz ugyan hogy nincsen, de igen sok felesleges munkát végzünk a fölösleges földnek ide oda szállításával.

A trágyához kevert föld továbbá azt hűvösön tartja és elzárja a levegőt, mindkét körülmény csökkenti annak elbomlását. A föld még azon tulajdonsággal is bír, hogy a korhadás alkalmával keletkező amoniakot obsorbeálja és megköti, különösen kaint hozzáadásával akadályozhatjuk meg a trágya elbomlását 1 q trágyára 2—3 kgot számítva. A kaint nagyobb mennyiségben konyhasót tartalmaz, mely a korhadást megindító apró szervezeteket megöli.

Azonkívül a kaint mindig vizet szí a légkörből, ugy, hogy a kaintal kezelt trágya mindig nedves s ennek következtében hideg is, tehát ezen körülmény is megakadályozza elkorhadását.

A gipsz, kénsavas mész, a szuperfoszfát-gipsz szintén kénsavas mész, amely ezenkívül még csekély mennyiségben 2—7% vízben oldható foszforsavat is tartalmaz. Ha a trágyához gipszet, vagy a mi még jobb szuperfoszfát gipszet hintünk, ezáltal a trágya nitrogén veszteségét csökkenthetjük, daczára annak, hogy ezen eljárás által a trágya elkorhadását nem gátoljuk. Azon gazdáknak, a kiknek trágyatelepül van, ajánljuk a trágya conserválására a telepen kaintot vagy gipszet felhasználni és pedig kaintot az esetben, ha könnyű és tevékeny talajunk van, gipszet, vagy a mi még jobb szuperfoszfát gipszet ott, hol hideg és tevékeny talajon gazdálkodnak. Miután ugyanis a kaint a trágya elkorhadását nagyon megneghezíti, ugy az ilyen módon kezelt trágya hideg és nehéz talajon lassan vagy tulságosan lassan fejtené ki hatását. Homokos és forró talajon ettől nem kell tartanunk, miután ott a trágya elég gyorsan indul korhadásnak.

Ha azonban trágyatelepünk nincsen, akkor legalább is annyi almot kell felhasználni, hogy a trágyalé teljesen felszivódjék és ebből a becses anyagból semmi se menjen veszendőben.

Azután tekintetbe kell venni azt is, vajjon a trágya hosszabb ideig marad-e az állatok alatt fekvő, vagy pedig naponta mindjárt az istállóból. Ez utóbbi esetben a trágyarakást mindjárt az istálló mellé készítjük, első esetben pedig egyszerűen mindjárt arra a szántóföldre rakni, amelyen őszszel használni akarjuk, miután könnyebb és alkalmasabb a trágyát oda nyáron át kiszállítani, mint őszszel, mikor már sürgősebb munkával vagyunk elfoglalva.

Az említett conserváló anyagokat czél-szerű már magában az istállóban alkalmazni, miután sok esetben a trágya szétbomlása már az istállóban veszi kezdetét. Ahol kaintot használnak fel erre a czélra, figyelembe kell venni, hogy a maró hatású ez okból annak felhítése után ezt mindig szalmával kell jól betakarni. A kaintot a tehének ugyan szívesen felnyalják és ez heves mérgezési tüneteket idézhet elő.

Teljes veszteség nélkül nem tarthatjuk el trágyánkat az elmondott eljárások alapján sem. Igen száraz esztendőben nehéz a trágya elbomlását teljesen megakadályozni, tulságos nedves esztendőben pedig az esővíz a trágya egy részét ki fogja lugozni. Ahol tehát a hely megengedi készítsünk megfelelő trágyatelepet.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 11.

Buza őszre	8 28
Buza tavaszra	8 34
Új tengeri	4 15
Tengeri augusztusra	4 84
Rozs őszre	6 54
Zab őszre	5 38

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, augusztus 11.

Salgótarjáni	632.—
Wggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	257.—
Osztóhitel	362.90
Magyar hitel	396.50
Allamvasut	361.90
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.50
Magyar jelzálog	207.—
Magyar leszámítoló	262 50
Iparbank	104 25
Budapest közuti	390 50
Kereskedelmi	1435 87

Bécs, augusztus 11.

Az irányzat szilárd.

Osztó. hitel	362 75
Magyar hitel	396 75
Allamvasut	361 75
Birodalmi márka	58 85

SZERKESZTŐI POSTA

X. Ottományi regi Árpádkori templom pusztulásáról beküldött tudósítást köszönjük. Gondunk lesz rá, hogy illetékes körök tudomást szerezzenek a léha közönyre valló pusztításról. Számítunk igéretedre, hogy személyesen fogsz meggyőződni a dolgokról és akkor bővebb tudósítást fogsz küldeni. Express leveleidre ird fel, hogy, »éjjel is kézbesítendő.« mert különben — mint a jelen esetben is történt — csak reggel kézbesíti a posta s egy napi késedelmet szenved a dolog. Szíves üdvözlét!

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 99. szám.

Kisbérlet 97. szám

Páratlan.

Páratlan.

Ma pénteken, 1898 augusztus 12-én a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A BŐREGÉR.

Operette 3 felvonásban. Meilbac és Halewy »Revillon« című bohózata után írták: Haffner és Genée Richárd.

Személyek:

Eisenstein, gazdag magánzó	Nyárai A.
Rozalinda, neje	Székely Irén
Frank, fogházigazgató	Leövey L.
Orlovski, herczeg	Lányi Edith
Alfréd, énekemester	Mezey M.
Falke, jogtudor, jegyző	Kassai K.
Blind, jogtudor, jegyző	Török K.
Adél, Rozalinda szobaleánya	Perényi Margit
Aly bey, egyiptomi	Vank István
Gamusin, követségi titkár	Aghy Sándor
Murrai, amerikai	Landos A.
Cariconi, marquis	Szabó D.
Miedletton, lord	Zajonghy E.
Oskár, báró	Szabó J.
Frosch, börtönőr	Vendrei F.
Iván, a herczeg komornoka	Fehérváry J.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton:

Szép Galathea.

Vig operette 3 felvonásban. Zenéjét szerző Suppé F.

Ezt követi itt a l ő s z ö r :

Pry Pál megházasodott.

Bohózat 1 felvonásban. Irta: Mathews K.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Haszonbérleti hirdetmény.

A mélt. gróf Csáky család bihari uradalmi birtokai közül a k-apáti község területén fekvő mintegy 1334 kat. hold szántó, kaszálló és legelőből álló gazdaság, gazdasági épületekkel együtt 1898 évi október 1-től 8 egymásután következő évre haszonbérbe kiadó s zárt ajánlati eljárás útján haszonbérbe adatik.

Az évi haszonbéri összeg minimumát az eddig fizetett 14500 frt évi bér képezi, melyen alól a birtok ki nem adatik. A haszonbérlet közelebbi feltételei alulírott uradalmi ügyésznel (Nagyvárad Fő-utca 698. sz. a.) a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Haszonbérleti szándékozók felhívának, hogy haszonbérleti zárt ajánlataikat, melyekben a részletes feltételek ismerete és elfogadása világosan kiteendő, **1898 évi augusztus hó 25-ik napjának d. u. 6 órájáig** alulírt uradalmi ügyészhez 500 frt bántpénz kapcsában nyujtsák be. Az uradalom fentartja magának a jogot a beérkezett ajánlatok közül belátása szerint választani.

Nagyvárad, 1898. augusztus 10-én.

Dr. Fazekas Imre,

a gróf Csáky család bihari uradalmainak ügyésze.

